

Ders : 37**Konu : HZ. HATİCE (R.A.) VALİDEMİZ (I)**

Bu dersimizde Hz. Hatice validemizin hayatı ve Peygamber Efendimiz (as)'a vermiş olduğu maddi-manevi destek ile İslam'a yapmış olduğu hizmetlerini öğreneceğiz.

Hz. Hatice validemizin lakabı Ümmü Kasım ve Ümmü Hint'tir. Adı Hatice binti Hüveylid b. Esed'dir. Asrı-ı Saadet hanımlarının İlklerinin bir numarası olan Hz. Hatice validemiz, ilk hanım mü'mine ve ilk cemaat olarak Peygamber Efendimizin peşinde namaz kılan kadın Müslüman idi.

Kalbi Efendimiz (as)'ın sevgisiyle dolu olan Müminlerin annesi, "eşini tesellide hazık bir psikolog ve pedagog, tertemiz bir eş, Müslüman hanımların en büyüğü "Haticetu'l Kübra". Hem seven hem sevilen, Allah'ın (cc) selâmına mazhar, Efendimiz (as)'ın övgüsüne nail olmuş, yüce derece, fazilet ve şeref örneği kutlu hanım. Alemlere Rahmet Hz. Muhammed (as)'ın ilk eşi.

Hz. Hatice validemiz, milâdî takvime göre, 556 yılında Mekke'de dünyaya geldi. Soy olarak hem ana hem de baba tarafından Resul-i Ekrem efendimizin soyu ile birleşir.

Hz. Hatice validemiz üstün iffet sahibi olması sebebiyle İslâmiyet'ten önce "*Tâhire*" lakabıyla anılırdı. "*Kübra*" lakabı ise, Resul-i Ekrem'in en büyük hanımı olması sebebiyle daha sonraki dönemlerden itibaren kullanılmıştır.

Hz. Peygamber ile evlenmeden önce iki evlilik yapan Hz. Hatice validemiz, ilk evliliğini Ebu Hâle Hint b. (Nebbâş b.) Zürâre et-Temimi ile yaptı. Bu evlilikten, Resul-i Ekrem'in şemailine dair rivayetiyle tanınan ve onun terbiyesinde yetişen Hint adlı oğlu doğdu. Ebu Hale'den bir de kızı olduğu söylenmektedir. (İbn İshak, s. 229).

Daha sonra Atik (Uteyyik) b. Abid (Âiz) el-Mahzûmî ile evlendi. Ondan da Hint (Ümmü Muhammed) adında bir kızı oldu.

İkinci kocasının ölümünden sonra Kureyş'in ileri gelenlerinden bazıları soylu, güzel ve zengin oluşu sebebiyle kendisiyle evlenmek istedi; ancak Hz. Hatice validemiz bu tekliflerin hiçbirini kabul etmedi ve geri çevirdi.

Peygamber Efendimiz (as)'ın Hz. Hatice Validemizle Evlenmesi

Akıllı, bilgili, görgülü, medeni, donanımlı, dirayet sahibi olma, okuma-yazma bilme, Hz. Hatice Annemizin dikkat çeken özelliklerden birkaç tanesidir. Mekke'nin sert hayat şartları altında bu bilgisi, sadakati ve örnek şahsiyetiyle bütün hanımlara örnek olmuştur.

Mekke eşrafından Hz. Hatice validemiz, güvenilir kişilerle kâr paylaşımı esasına dayanan sermaye ortaklığı (mudarebe) yapan, iş hayatına vakıf, doğruluğu ile bilinir dul bir kadındı. Validemiz hayatı boyunca hür ve şerefli yaşadı. İmanı tam, merhameti sonsuzdu. Hayatta iken Rasûlullah (s.a.v.) onu sayar, ona ikram ve iltifat ederdi. Tanıdıklarının tavsiyesi üzerine, çevresinde üstün ahlâk sahibi ve güvenilir bir genç olarak bilinen Rasûlullah Efendimizle ortaklık yaptı.

Peygamberimiz Efendimiz (a.s.)'la ortaklık yaptığı bu dönemde Efendimiz (as), ticaret için güney ve kuzeyde bulunan ülkelere seyahat ediyordu. Ticaret için yapmış olduğu bu seyahatlarından birisi olan Busra dönüşünden 2 ay 24-25 gün sonra idi ki, Hz. Hatice validemizle evlendi. O zaman Peygamberimiz (a.s.) 25, Hz. Hatice validemiz ise, 40 yaşında idi.

Kutlu Evlenmenin Yapıldığı Ev

Peygamberimiz (a.s.)'ın gerdeğe girdiği ev Hz. Hatice'nin evi olup, Safa ile Merve arasında bulunan Attarlar Çarşısının arkasında, Adiyy b. Hamraü's-Sakafî'nin evinin arkasında idi.

Hz. Hatice validemiz ve kızları, daima bu evde oturmuşlar, Hz. Hatice bütün çocuklarını bu evde dünyaya getirmiş, kendisi de bu evde vefat etmişti. Peygamberimiz (a.s.), Medine'ye hicret edinceye kadar da, buradan ayrılmamıştı. Medine'ye hicret ettiği zaman, bu evi, amcası Ebu Talip'in oğlu Akil zapt etti. Hz. Muaviye b. Ebu Süfyan, halifeliği sırasında bu mübarek evi ondan satın aldı. Restore yaptırmak suretiyle içinde namaz kılınacak şekle getirdi ve orayı mescit yaptı.

Zeyd b. Hârise'nin Köle Olarak Satın Alınıp Azad ve Evlat Edinilişi

Zeyd b. Harise; sekiz yaşında bir çocukken, Beni Kayın atlıları tarafından yapılan baskında yakalanıp Ukâz panayırında satılırken, onu Hakîm b. Hizam halası Hz. Hatice için dört yüz dirheme satın aldı.

Peygamberimiz (a.s.), onu görünce: **"Bu köle benim olsaydı, muhakkak, onu hemen azat ederdim!"** demişti. Hz. Hatice validemiz: **"Haydi, o senin olsun!"** diyerek Peygamberimiz (a.s.)a bağışlamış, Peygamberimiz (a.s.) da onu hemen azat etmişti. Daha sonra da Peygamber Efendimiz (as), eski Arap adetlerine uygun olarak onu evlat edindi.

Peygamberimiz (a.s.)ın Hz. Hatice'den Doğan Çocukları

Peygamberimiz (a.s.)ın, Hz. Hatice'den, iki erkek, dört kız olmak üzere 6 çocuğu dünyaya geldi.

Hz. Hatice validemizden ilk doğan erkek çocuğu, Hz. Kasım'dı ve Peygamberimiz (a.s.), ondan dolayı **"Ebu'l-Kasım=Kasım'ın Babası"** künyesini taşırdı.

Hz. Kasım, yürümeye başladığı günlerde vefat etti ki o zaman iki yaşı civarında idi.

Peygamberimiz (as)'ın bütün çocuklarının doğum ebesi, Safiye binti Abdulmuttalib'in cariyesi Selma Hatundu. Selma Hatun, Hz. Fâtıma'nın oğullarının da doğum ebesi idi.

Peygamberimiz (as)'ın bisetinden sonra yani peygamberliği döneminde Hz. Hatice'den ikinci erkek çocuğu olan, Abdullah dünyaya geldi. Hz. Abdullah, Tayyib ve Tahir diye de anılırdı.

Abdullah da uzun yaşamadan vefat edince Kureyş müşriklerinden Âs b. Vâil, Peygamberimiz için: **"Bırakınız onu! O, ebter, nesli devam ettirecek bir adamdır! Ölünce, anılmaz olur! Siz de, artık ondan rahata kavuşursunuz!"** dedi. Bunun üzerine, Yüce Allah, Kevser süresini indirdi ve Efendimiz (as)'ın neslinin devam edeceğini, fakat o İslam düşmanının neslinin devam etmeyeceğini haber verdi:

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوفَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْأَيْتَرُ

"(Resulüm!) Kuşkusuz biz sana Kevser'i verdik. Şimdi sen Rabbine kulluk et ve kurban kes. Asıl sonu kesik olan, şüphesiz sana hınç besleyendir." (Kevser, 108:1-3)

Surede geçen **"kevser"** kelimesi "nesil" anlamında tefsir edilmiştir.

Peygamber (as)'ın oğlu Hz. Kasım'dan sonra Hz. Hatice'den dünyaya gelen ilk kızı, Hz. Zeynep idi.

Hz. Zeynep Peygamberimiz (as)'ın kızlarının en büyüğü idi. Hz. Zeynep doğduğu zaman, Peygamberimiz (a.s.) otuz yaşında bulunuyordu.

Peygamberimiz (as)'ın Hz. Zeynep'ten sonra, kızı Hz. Rukiye dünyaya geldi. Hz. Rukiye doğduğu zaman, Peygamberimiz (a.s.) otuz üç yaşında idi. Hz. Rukiye'den sonra, Hz. Ümmü Kulsum doğdu. Hz. Ümmü Kulsumdan sonra, Hz. Fâtıma dünyaya geldi.

Hız. Fâtıma'nın doğumu, Kureyşlilerin Kabe'yi yeniden yaptıkları yıla rastlar. Bu da, Peygamberimiz (a.s.)'a Peygamberlik gelmeden beş yıl önce olup, o zaman Peygamberimiz (a.s.) otuz beş yaşında bulunuyordu. (**Belâzürî, 1/405; İbn Abdülber, IV/1819; Mizzî, I/ 191**).

Peygamberlik gelmeden önce Hz. Muhammed (s.a.v)'in şehirden uzakta, özellikle Hıra mağarasında tefekkür yoluyla ibadet ettiği günlerde Hz Hatice validemiz onunla hep meşgul olmuş, eve dönmesi geciktiği zaman hizmetkârları vasıtasıyla ona ulaşmıştır. Hz. Hatice'nin Resûlullah'ın hayatındaki en önemli rollerinden biri, peygamberlik geldiği zaman kendisine herkesten önce iman etmesi ve onu bütün varlığı ile desteklemesidir. Hz. Muhammed (s.a.v.), Hıra mağarasında bulunduğu sırada daha önce hiç karşılaşmadığı Cebrail (as), ona peygamber olduğunu tebliğ ettiği ve vücudunu üç defa kucaklayıp kuvvetlice sıktıktan sonra Alak suresinin ilk beş ayetini öğrettiği zaman büyük bir heyecana kapıldı ve korkudan yüreği titreyerek evine döndü. Başına gelenleri anlattıktan sonra, "**Bana neler oluyor, Hatice?**" diyerek kendinden korktuğunu söyledi. Bunun üzerine Hz. Hatice (r.a), Resûlullah'ın korku ve endişelerini gideren şu sözleri söyledi: "*Öyle deme! Yemin ederim ki Allah (c.c) hiçbir zaman seni utandırıp üzmez. Çünkü sen akrabayı gözetirsin, doğru konuşursun, işini görmekten âciz kimselerin elinden tutarsın, yoksulları kayırırın, misafirleri ağırlarsın, haksızlığa uğrayan kimselere yardım edersin*" (**Buhari, Bed'ü'l-vahy, 3; Müslim, iman, 252**).

Hız. Hatice validemiz daha sonra Hz. Peygamber (sav)'i alıp amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e götürdü. İbranice bilen, bu sebeple Tevrat ve İncil'i okuyan, daha önceleri Hıristiyanlığı kabul etmiş olan bu âlim, Resul-i Ekrem'i dinledikten sonra ona görünen meleğin bütün peygamberlere vahiy getiren melek olduğunu söyledi. (**Buhari, Bed'ül vahiy, 3**).

Hız. Hatice validemiz de Resul-i Ekrem'e, "*Senin Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederim*" diyerek Müslümanlığı kabul etti. Hz. Hatice, yeryüzünde sadece üç Müslümanın bulunduğu İslâmiyet'in ilk günlerinde Rasûlullah ve Hz. Ali (r.a) ile beraber bazen Kabe civarında, bazen evinde ibadet etti. (**Müsned, I, 209-210**)

Abdullah b. Mesut (r.a), Mekke'ye ticaret için gittiğinde onların üçünü bir arada Kabe'yi tavaf ederken gördüğünü, bu esnada Hz. Hatice'nin tesettüre riayet ettiğini söylemektedir. (**Zehebî, A'lâmü'n-nübelâ', I/463**)

Hız. Hatice validemiz, müşriklerin zulmü ve haksızlığı karşısında Resûlullah'ı hiçbir zaman yalnız bırakmadı. Mekke'li müşrikler Şi'bü Ebî Talip'te Müslümanları kuşattığında kendisi de Hz. Peygamber (as) ile birlikte iki üç yıl boyunca muhasaraya göğüs gerdi. Servetini onun davası uğrunda harcamaktan geri durmadı.

Müminlerin Anneleri

İslam'da Rasûlullah (a.s.)'ın eşlerine "**Müminlerin Anneleri**" adı verilmiştir ve onlar, özellikle de Hz. Hatice, bu unvanı gerçekten hak etmiş hanımlardır. Kendisi sadece kocası için sevgili bir arkadaş olmakla kalmamış, aynı zamanda İslam uğruna çok önemli görevler yerine getirmiştir. Yaptığı hizmetler o denli önemli ve büyüktür ki, eğer o olmayacak olsaydı, Hz. Muhammed (a.s.), kendisinden önceki birçok peygamber gibi, büyük bir başarı göstermeksizin göçüp gidebilirdi. (**Muhammed Hamidullah**)

Hiz. Hatice (r.a) validemiz, zengin bir insandı. Hem kendiliğinden hem de kocasının etkisiyle, İslam'dan önceki yıllarda bile servetini fakirlere yardım etmeye harcardı. Bu uğurda sağladığı saygı ve itibar, tüm gönlü ile bağılı olduğu İslamiyet uğruna yaptığı hizmetlerde bir azalmaya yol açmamıştır. Meleğin kendisine görünmesi, halkını doğru yola iletme için yaptığı davete uyma gibi, kocasının anlattığı bütün şeylerin doğruluğuna ilk iman eden kimse odur. Daha önce de gördüğümüz gibi, ilk vahiyler sırasında Hiz. Muhammed (a.s.)'ın içine düştüğü çalkantılı ruh halinde onu yatıştıran da odur. Hıristiyan yeğeni Varaka'nın İslam'a olan meyli de Hiz. Hatice (r.a)'nın çabalarının bir sonucuydu. Siyer bilginlerine göre Mekkeli bir başka Hıristiyan olan Addas'ın İslam'ı kabulü de aslında yine Hiz. Hatice (r.a)'nın ikna çabalarının bir sonucuydu. Evinde hizmet görmekte olan erkek ya da kadın tüm hizmetçilerine de İslam denilen bu yeni hareketi anlatmaktan geri durmamıştı. Şehirde Müslümanlar aleyhine başlatılan boykot hareketi sırasında, Hiz. Hatice (r.a)'nın yeğenleri de zaman zaman kendilerini büyük tehlikelere atarak, kuşatma altındaki insanlara yiyecek taşımışlardı. **(Muhammed Hamidullah)**

Alınacak Dersler:

1. İş kadını Müslüman hanımların öncüsü Hiz. Hatice (r.a) validemizdir.
2. Saliha hanım, eşinin en büyük destekçisidir.
3. Hiz. Hatice validemizin teslimiyet ve İslam'a olan hizmetinden günümüz hanımlarının alacağı çok büyük dersler ve ibretler vardır.
4. Kadın dinini yaşar, ailenin saygınlığına hanel getirmezse, ahlaki değerlerine sahip çıkarsa, Hiz. Hatice (r.a) validemizde olduğu gibi, Allah (cc) ona daha dünyada selam gönderir. Ahiret hanımlarının efendisi olur.

Ödev:

Hiz. Hatice validemizin en küçük kızı ve Peygamberimizin neslinin kevseri Hiz. Fatıma (r.a) validemizin hayatını özetle de olsa evinizde okuyunuz.